

მდგრადი განვითარების მიზნები, როგორც ეროვნული და გლობალური განვითარების გამოწვევა

გელა ცაავა

რუსეთისმცოდნეობის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი, სოხუმის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი
polge2006@yahoo.com

აბსტრაქტი

წინამდებარე სტატია განიხილავს მდგრადობისა და მდგრადი განვითარების¹ შესახებ არსებულ კვლევას მთელ მსოფლიოში. ამავდროულად, ნაშრომი ხაზს უსვამს მდგრადი განვითარების განზომილებებს შესაბამის ლიტერატურასა და წყაროებზე დაყრდნობით. წარმოდგენილ კვლევაში გამოყენებულია ლიტერატურისა და წყაროთმცოდნეობის მიმოხილვის მეთოდოლოგია. აქვე აღვნიშნავთ, რომ გლობალური სამყაროს თითოეულმა რეგიონმა გარკვეული პროგრესი განიცადა მდგრადი განვითარების მაღალი დონის მიღწევის მიმართულებით. თუმცა, თითოეული რეგიონი ასევე აწყდება უნიკალურ გამოწვევებს, რომლებიც გავლენას ახდენენ რეგიონში მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევაზე. აღნიშნულ გამოწვევებს აქვს სოციალური, პოლიტიკური, სტრუქტურული, ინსტიტუციური და ეკონომიკური განზომილებები. მიუხედავად იმისა, რომ აკადემიურ წრეებში მდგრადი განვითარება ფართოდ აღიარებული კონცეფციაა, მისი პრაქტიკულობა პოლიტიკურ წრეებში სადავოა. აღნიშნული ნაშრომი იკვლევს არსებულ ბარიერებს, ანალიზებს ეკონომიკურ, გარემოსდაცვით, სოციალურ და პოლიტიკურ გამოწვევებს, რომლებიც ხელს უშლიან მდგრადი განვითარების მიზნების სრულ რეალიზაციას და წარმოგვიდგენს პოტენციურ გადაწყვეტილებებს აღნიშნული პრობლემების დასაძლევად. კვლევის მიზანია ახალი გზის პოვნა კითხვაზე პასუხის მოსაძებნად, თუ რატომ ხდება მდგრადი განვითარების პრინციპების პრაქტიკაში ნელი ტემპით განხორციელება. ჩატარებულმა კვლევამ დაადასტურა, რომ მდგრადი განვითარება თუ წარმოადგენს მიმდინარე და სამომავლო განვითარების უმნიშვნელოვანეს საკითხს, იგი უნდა იყოს სტრუქტურირებული მეცნიერების მიერ წამოჭრილი ძირითადი მოთხოვნების გარშემო. დაბოლოს, შესაბამისი ემპირიული კვლევები აჩვენებენ, რომ მდგრადობის ან მდგრადი განვითარების საკითხების ინტეგრირება ბიზნესში ან გარემოსდაცვით მენეჯმენტში გარკვეულ დადებით სარგებელს იძლევა.

საკვანძო სიტყვები: განზომილებები, განვითარება, ინტეგრაცია, კვლევა, მენეჯმენტი.

JEL: Q01; Q58; O10

DOI: 10.52244/c2025.22

კვლევის მიზანი

ვინაიდან გარემოს გაუარესება და რესურსების შემცირება გლობალურ პრობლემად იქცა, წარმოდგენილი კვლევა მდგრადი განვითარების შესახებ გაანალიზებაზეა ორიენტირებული. წინამდებარე ნაშრომი არსებული რესურსების მდგრადი გამოყენების აუცილებლობასა და

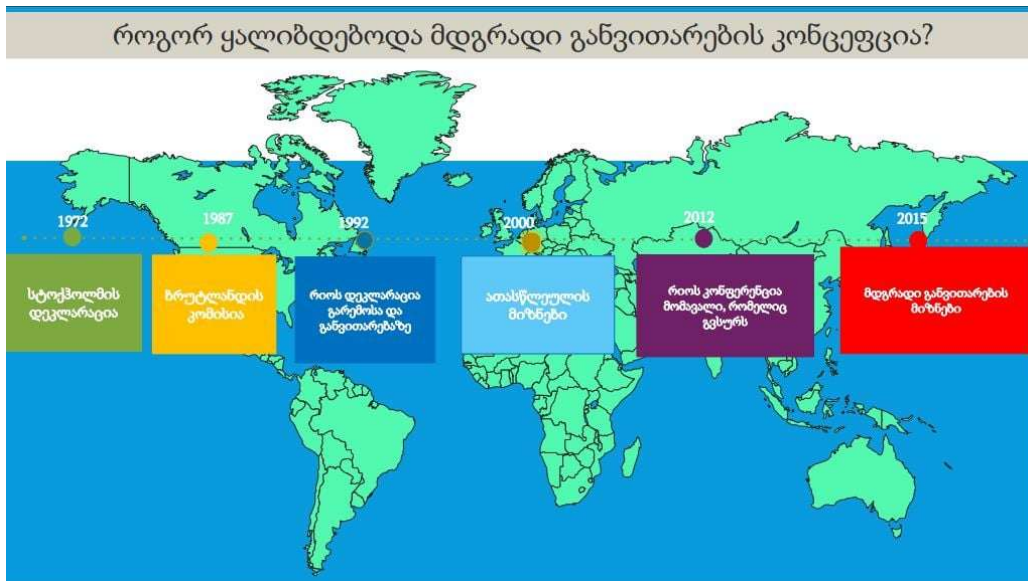
¹ საზოგადოების განვითარების სისტემა, რომელიც აკმაყოფილებს აწმყოს საჭიროებებს მომავალი თაობების საკუთარი საჭიროებების დაკმაყოფილების უნარის კომპრომისის გარეშე.

მომავლისთვის კომპრომისის გარეშე განვითარების გზების ძიებას განიხილავს. კვლევის მეშვეობით ჩვენ გავიგებთ, თუ რა ნაბიჯები იდგმება და რა პერსპექტივები არსებობს მდგრადი განვითარების გზაზე თანამედროვე სამყაროში. ნაშრომი ხელს უწყობს მდგრადი განვითარების შესახებ დისკურსს, რომელიც ხორციელდება შესაბამისი ლიტერატურის მიმოხილვის მეშვეობით. ნაშრომში ირკვევა, რომ მდგრადი განვითარების საკითხი ცენტრალიზებულია თაობათაშორის არსებულ თანასწორობაზე, რომელიც ძირითადად სამ განსხვავებულ, მაგრამ ურთიერთდაკავშირებულ სვეტზეა დაფუძნებული. კერძოდ, გარემოზე, ეკონომიკასა და საზოგადოებაზე.

შესავალი

აღსანიშნავია, რომ ტერმინი „მდგრადი განვითარება“ პირველად ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირმა შემოიღო ბრუტლანდის კომისიის² (ანგარიშის სახელწოდებაა „ჩვენი საერთო მომავალი“) 1987 წლის გამოცემის საშუალებით. ბრუტლანდის კომისიის მიერ მოცემული მდგრადი განვითარების განმარტებაა ეკონომიკური და სოციალური ზრდა, რომელიც „აკმაყოფილებს აწმყოს საჭიროებებს მომავალი თაობის საკუთარი საჭიროებების დაკმაყოფილების უნარს კომპრომისის გარეშე“.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციამ (გაერო)³ 2015 წელს წარმოადგინა მდგრადი განვითარების მიზნები (SDGs), როგორც გლობალური გეგმა ისეთი გადაუდებელი გლობალური გამოწვევების მოსაგვარებლად, როგორცაა სიღარიბე, უთანასწორობა, გარემოს დეგრადაცია, მშვიდობისა და კეთილდღეობის ხელშეწყობა. მდგრადი განვითარების მიზნის ეკონომიკური, სოციალური და გარემოსდაცვითი განზომილებები უნივერსალური, განუყოფელი და ურთიერთდაკავშირებულია (9, 3).

² აღსანიშნავია, რომ კომისია 1983 წელს დაარსდა, როდესაც გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის გენერალურმა მდივანმა, ხავიერ პერეს დე კუელარმა, კომისიის თავმჯდომარედ ნორვეგიის ყოფილი პრემიერ-მინისტრი, გრო ჰარლემ ბრუნტლანდი დანიშნა. ბრუნტლანდი მეცნიერებებსა და საზოგადოებრივ ჯანდაცვაში მისი ძლიერი გამოცდილების გამო აირჩიეს.

³ საყოველთაო მშვიდობის უზრუნველყოფისა და სახელმწიფოთა ურთიერთთანამშრომლობის საერთაშორისო ორგანიზაცია, რომელიც 1945 წლის 26 ივნისს შეიქმნა.

არსებული კი მიზნად ისახავს ეკონომიკურ ზრდას, გარემოსდაცვით მდგრადობასა და სოციალურ ინკლუზიას შორის დაბალანსებული მიდგომის შექმნას, რაც უზრუნველყოფს პროგრესს ისეთ სფეროებში, როგორცაა განათლება, ჯანდაცვა, სუფთა ენერჯია და სხვა. აქვე ვაცხადებთ, რომ მდგრადი განვითარების მიზნების დადებითი განზრახვების მიუხედავად, მათი 2030 წლისთვის მიღწევა მნიშვნელოვან დაბრკოლებებს წარმოადგენს.

ქვეყნები, ორგანიზაციები და ინდივიდები უნდა გაუმკლავდნენ და გადალახონ ურთიერთდაკავშირებული გამოწვევების ფართო სპექტრი, რომლებიც ხელს უშლის პროგრესს, მათ შორის ეკონომიკურ უთანასწორობას, გარემოს დეგრადაციას, ასევე სოციალურ და პოლიტიკურ არასტაბილურობას. ზემოხსენებული გლობალური მიზნების მიღწევის გზა შეიძლება რთული იყოს, თუმცა არა შეუძლებელი. ეს კოლექტიური ძალისხმევა მოითხოვს გლობალურ თანამშრომლობას, ინოვაციურ მიდგომებსა და ეფექტიან მმართველობას, რათა სამყაროსათვის უზრუნველყოფილ იქნეს უფრო მდგრადი, სამართლიანი და აყვავებული მომავალი.

2030 წლის დღის წესრიგი ადგენს „მშვიდობიანი, სამართლიანი და ინკლუზიური საზოგადოებების ხედვას, რომელიც უზრუნველყოფს ადამიანის უფლებების პატივისცემაზე დაფუძნებულ მართლმსაჯულებაზე თანაბარ ხელმისაწვდომობას, კანონის უზენაესობასა და წარმატებულ მმართველობას ყველა დონეზე (3, 2).

საკითხის აქტუალობა

მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევის გზა სავსეა მრავალი გამოწვევით, რომლებიც მოიცავენ ეკონომიკურ, გარემოსდაცვით, სოციალურ და პოლიტიკურ სფეროებს, რომელთაგან ბევრი ერთმანეთთან ღრმად არის გადაჯაჭვული. ამ მიზნების მიღწევის ერთ-ერთი მთავარი დაბრკოლება ეკონომიკური უთანასწორობაა⁴. უფრო მეტიც, უმუშევრობა და არასრული დასაქმება გავრცელებულია ბევრ რეგიონში, რაც ამწვავებს ეკონომიკურ უთანასწორობას და ხელს უწყობს სოციალურ უწყესრიგობას.

ფინანსური შეზღუდვები ამავდროულად მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს, რადგან განვითარებად ქვეყნებს ხშირად უჭირთ მდგრადი განვითარების ინიციატივების დასაფინანსებლად საჭირო რესურსების მობილიზება. აღსანიშნავია, რომ საერთაშორისო ფინანსური სისტემა, როგორც წესი, პრიორიტეტს ანიჭებს მოკლევადიან მოგებას გრძელვადიან ინვესტიციებთან შედარებით, რაც ართულებს მდგრადი განვითარების ხელშეწყობი პროექტების დაფინანსებას.

გარემოსდაცვითი გამოწვევები მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევის კიდევ ერთ მნიშვნელოვან ბარიერს წარმოადგენს. კლიმატის ცვლილება ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური საკითხია, რადგან გლობალური ტემპერატურა იზრდება, ცვალებადი ეკოსისტემები საფრთხეს უქმნიან სურსათის უვნებლობას, ჯანმრთელობასა და საარსებო წყაროს. გარდა ამისა, ბუნებრივი

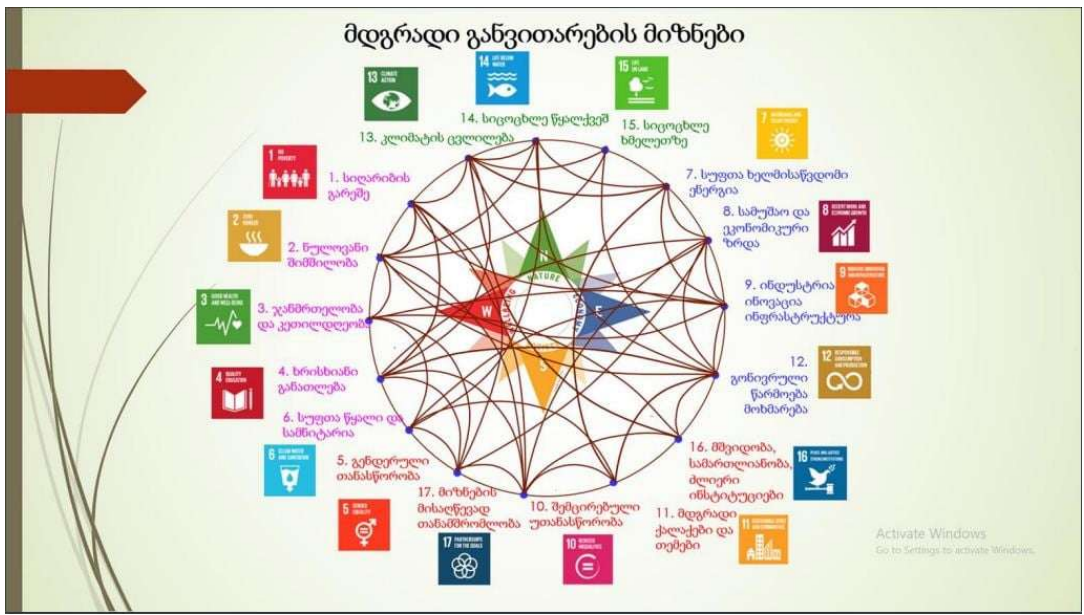
---

⁴ მილიონობით ადამიანი კვლავ ცხოვრობს უკიდურეს სიღარიბეში, განსაკუთრებით დაბალი და საშუალო შემოსავლის მქონე ქვეყნებში, სადაც ძირითადი სერვისების, როგორცაა ჯანდაცვა, განათლება და სუფთა წყალი, ხელმისაწვდომობა შეზღუდულია.

რესურსების ზედმეტი ექსპლუატაცია, ტყეების გაჩეხვა და ბიომრავალფეროვნების დაკარგვა მეტად ამწვავებს გარემოსდაცვით კრიზისს, რაც ასუსტებს პლანეტის მდგრადობას კლიმატის ცვლილებასთან. საგულისხმოა, რომ დაბინძურება, ნარჩენების მართვა და სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი რესურსების, როგორცაა წყალი, ნიადაგი და ჰაერის ხარისხი, გამოფიტვა ასევე ძირს უთხრის მდგრადი ზრდის პერსპექტივებს.

კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული მომავალი ეკონომიკური ზიანის პროგნოზირებისას, იყენებენ კლიმატის ეკონომეტრიკის ბოლოდროინდელ მიღწევებს, რომლებიც დღიური ტემპერატურისა და ნალექების განაწილების მრავალი კომპონენტის გავლენის მტკიცებულებას იძლევა (7, 551).

ზემოხსენებული გარემოსდაცვითი პრობლემები იზოლირებულად არ არსებობენ, არამედ ხშირად ურთიერთქმედებენ ეკონომიკურ და სოციალურ საკითხებთან, რაც ქმნის გამოწვევების რთულ ქსელს, რომელიც მოითხოვს სწრაფ და კოორდინირებულ მოქმედებას. სოციალური გამოწვევები, როგორცაა განათლებაზე, ჯანდაცვასა და სხვა ძირითად მომსახურებაზე არათანაბარი წვდომა, მდგრადი განვითარების მიზნების რეალიზაციის მნიშვნელოვან დაბრკოლებას წარმოადგენს. ბევრ რეგიონში გოგონებსა და ქალებს კვლავ არ აქვთ განათლებისა და ეკონომიკური მონაწილეობის თანაბარი შესაძლებლობები, რაც გენდერულ უთანასწორობას აგრძელებს.

სუფთა წყალსა და სანიტარიაზე წვდომის არარსებობა კვლავ აქტუალური პრობლემაა, განსაკუთრებით ღარიბ რეგიონებში, რაც იწვევს ჯანმრთელობის დარღვევებს და ხელს უშლის ეკონომიკურ განვითარებას⁵.

⁵ ჯანმრთელობის ცუდი შედეგები, განსაკუთრებით ინფექციური დაავადებებით დაზარალებულ რეგიონებში ან არასაკმარისი ჯანდაცვის ინფრასტრუქტურა, კიდევ უფრო უწყობს ხელს სიღარიბისა და უთანასწორობის ციკლს.

აღნიშნული სოციალური ბარიერები ხელს უშლიან ადამიანებს სრულად გამოავლინონ თავიანთი პოტენციალი და მიაღწიონ ცხოვრების მაღალ დონეს, რაც პირდაპირ გავლენას ახდენს მდგრადი განვითარების მიზნებისკენ მიმავალ პროგრესზე. პროდუქტიულობის ზრდა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია ცხოვრების დონის გაუმჯობესებისა და საერთო ეკონომიკური კეთილდღეობის ხელშეწყობისთვის. შესაბამისად, მისი ფართოდ გავრცელებული შენელება, ანუ პროდუქტიულობის ზრდის ტემპის შენელება, როგორც პოლიტიკის შემქმნელების, ასევე აკადემიურ წრეებში გაბატონებულ შემფოთებას იწვევს (5, 8).

პოლიტიკური და მმართველობითი გამოწვევები ასევე მნიშვნელოვან დაბრკოლებებს ქმნიან მდგრადი განვითარების მიღწევისთვის. კორუფცია, სუსტი პოლიტიკური ინსტიტუტები და გამჭვირვალობის ნაკლებობა ხშირად ხელს უშლის პოლიტიკის ეფექტიან განხორციელებასა და რესურსების სათანადო განაწილებას. პოლიტიკური არასტაბილურობა, კონფლიქტები და ომები კიდევ უფრო ართულებენ ძალისხმევას, განსაკუთრებით კონფლიქტებით სავსე რეგიონებში, სადაც ძირითადი მმართველობითი სტრუქტურები არ არსებობენ ან არაეფექტიანნი არიან.

უფრო მეტიც, საერთაშორისო თანამშრომლობა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია გლობალური გამოწვევების მოსაგვარებლად (როგორცაა კლიმატის ცვლილება და გლობალური ჯანდაცვის კრიზისი, გეოპოლიტიკური დამაბულობა, კონკურენტული ეროვნული ინტერესები და არაადეკვატური გლობალური მმართველობითი სტრუქტურები). მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევა მოითხოვს არა მხოლოდ ძლიერ ეროვნულ ვალდებულებას, არამედ გლობალური თანამშრომლობის გაძლიერებას, რაც მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება დღევანდელ ფრაგმენტულ პოლიტიკურ ლანდშაფტში.

დიდწილად, მდგრადი განვითარება გრძელვადიანი ინვესტიციის გამოწვევაა. კეთილდღეობის, სოციალური ინკლუზიურობისა და გარემოს დაცვის მისაღწევად, ერები და რეგიონები მოითხოვენ საჯარო და კერძო ინვესტიციების კარგად შემუშავებულ სწორად მართვას და დაფინანსებულ პროგრამებს (6, 14).

სამეცნიერო წყაროები და მეთოდები

ნაშრომი ეფუძნება შესაბამის მასალებს, მათ შორის სტატიების, თეზისების, კონფერენციების პრეზენტაციებისა და ინტერნეტში ხელმისაწვდომი სხვა დოკუმენტების მიმოხილვას. დოკუმენტები იდენტიფიცირებული იქნა ძიების კომბინაციით, მდგრადი განვითარების საკვანძო სიტყვებისა და ტერმინების გამოყენებით. ეს დოკუმენტები მოიცავდა მდგრადობას, განვითარებას, მდგრად განვითარებას, ეკონომიკურ მდგრადობას, სოციალურ მდგრადობას, გარემოსდაცვით მდგრადობას და მდგრადი განვითარების მიზნებს. ამავდროულად, ჩატარებულ იქნა მცდელობები, რომ თემის აქტუალობისა და მზარდი აქტუალობის ასახვისთვის მაქსიმალურად ბევრი უახლესი ლიტერატურა ყოფილიყო მოძიებული.

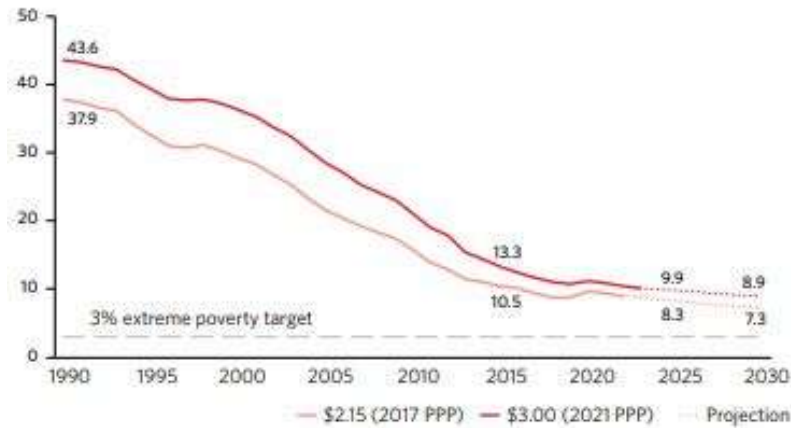
ძიების შედეგად იდენტიფიცირებული სტატიებისა და სხვა პუბლიკაციების შესახებ გადახედვა განხორციელდა ინფორმაციის, მათ შორის სათაურისა და რეზიუმეს ჩათვლით. კვლევაში შეტანილი იქნა შერჩეული მასალები, რომლებიც აკმაყოფილებდნენ წინასწარ განსაზღვრულ ჩართვისა და გამორიცხვის კრიტერიუმებს და შეესაბამებოდნენ საინტერესო თემს. საბოლოო შედეგი იყო ძირითადი საკითხების შესახებ შესაბამისი ლიტერატურის უფრო ლაკონური და დახვეწილი შეჯამება, როგორც ეს ქვემოთ არის წარმოდგენილი.

ძირითადი საკითხები

წარმოდგენილი ნაშრომი ფოკუსირებულია განვითარების, მდგრადობისა და მდგრადი განვითარების კონცეფციებთან დაკავშირებულ ძირითად საკითხებზე, რომელიც მოიცავს მდგრადი განვითარების ისტორიას, ასევე ამ კონცეფციის საყრდენებსა და პრინციპებს. ნაშრომში ამავდროულად წარმოდგენილია მდგრადი განვითარების მიზნები (SDGs) და მათთან დაკავშირებული დებატები კომპრომისების, ურთიერთშემავსებლობის, ხარჯებისა და სარგებლის შესახებ. საგულისხმოა, რომ აქვე მოკლედ განვმარტავთ მდგრადი განვითარების მიზნებს:

1. სიღარიბის აღმოფხვრა

აღსანიშნავია, რომ თანამედროვე სამყაროში უკიდურესი სიღარიბე კვლავ გრძელდება, რაც მსოფლიოში ყოველი 10 ადამიანიდან 1-ს აწუხებს. ბოლოდროინდელმა კრიზისებმა პროგრესი შეაფერხა, რის გამოც ტვირთი მიმდევრად ეკისრება საპარის სამხრეთით მდებარე აფრიკას და კონფლიქტით დაზარალებულ რეგიონებს. ძალისხმევის მნიშვნელოვანი დაჩქარების გარეშე, 2030 წლისთვის, საერთაშორისო სიღარიბის ზღვრის პირობებში, მსოფლიო მოსახლეობის 8.9 პროცენტი კვლავ უკიდურეს სიღარიბეში იცხოვრებს. ანალოგიურად, ამჟამინდელი პროგნოზით, 2030 წლისთვის მხოლოდ ყოველი 5 ქვეყნიდან 1 შეამცირებს ეროვნულ სიღარიბეს.

დიაგრამა 1. მოსახლეობის წილი, რომელიც 2021 წლის მოსახლეობის რესურსების მიხედვით დღეში 3.00 აშშ დოლარზე ნაკლებს და 2017 წლის მოსახლეობის რესურსების მიხედვით დღეში 2.15 აშშ დოლარზე ნაკლებ შემოსავალ იღებს. **წყარო:** მდგრადი განვითარების მიზნების ანგარიში 2025.

აფრიკა უპრეცედენტო ურბანულ და კლიმატურ გარდამავალ პერიოდს გადის; თუმცა, შესაბამისი პირობების არსებობის შემთხვევაში, კომპაქტურ ურბანულ ფორმებს შეუძლიათ ხელი შეუწყონ მდგრადობისა და საცხოვრებლად ვარგისიანობის გაზრდას მომდევნო ათწლეულების განმავლობაში (4, 58).

სიღარიბის დონის შეფასებები აჩვენებენ, რომ უკიდურეს სიღატაკეში მცხოვრები ადამიანების რაოდენობა იზრდება, რაც 2030 წლის მიზნის მიღწევას კიდევ უფრო ართულებს. 1990 წლიდან 2022 წლამდე 1.5 მილიარდმა ადამიანმა თავი დააღწია სიღარიბეს⁶. 2025 წელს, სავარაუდოდ, 808 მილიონი ადამიანი იცხოვრებს უკიდურეს სიღარიბეში. უკიდურესი სიღარიბის აღმოფხვრა 2030 წლისთვის ნაკლებად სავარაუდოა COVID-19-ის ზემოქმედებისგან წელი აღდგენის, ეკონომიკური არასტაბილურობის, კლიმატური შოკების და სუბსაჰარის აფრიკაში წელიწადის გამო. თუმცა, აქვე უნდა ითქვას, რომ მხოლოდ ხუთიდან ერთი ქვეყანა ახერხებს 2030 წლისთვის ეროვნული სიღარიბის მაჩვენებლის განახევრებას.

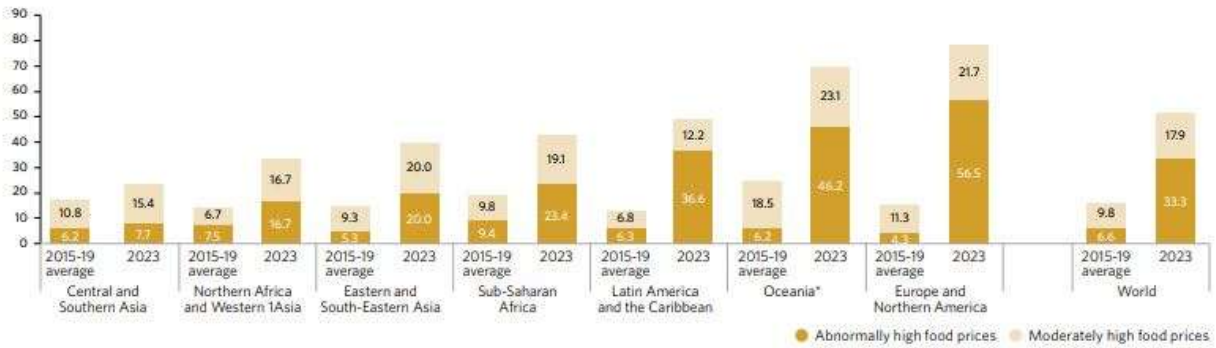
2. შიმშილობის აღმოფხვრა

გლობალური შიმშილი და სასურსათო დაუცველობა ბოლო წლებში შემცირდა; თუმცა, პანდემიამ დონეს კვლავ აღმატება. 2024 წელს, მსოფლიო მოსახლეობის დაახლოებით 8.2 პროცენტი შიმშილის წინაშე იდგა, ხოლო დაახლოებით 28 პროცენტი - თითქმის 2.3 მილიარდი ადამიანი - ზომიერად ან მძიმედ განიცდიდა სასურსათო კრიზისს. ასობით მილიონი ბავშვი და ქალი არასრულწლოვანი კვების მსხვერპლია, ხოლო კვებითი მრავალფეროვნება არასაკმარისი რჩება როგორც ქალების, ასევე მცირეწლოვანი ბავშვებისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ მაღალი

⁶ აღსანიშნავია, რომ წინა ზღვრის მიხედვით ეს მაჩვენებელი 1.3 მილიარდს შეადგენდა. თუმცა, განახლება იწვევს უკიდურესი სიღარიბის დონის ზრდას.

ფასების მქონე ქვეყნების წილი საკვებზე 2022 წლის 60 პროცენტიდან 2023 წელს 50 პროცენტამდე შემცირდა, ეს მაინც სამჯერ აღემატება პანდემიამდელ ნორმებს⁷.

გლობალური სურსათის ფასებზე ზეწოლა მცირდება, თუმცა ისინი პანდემიამდელ დონეს სამჯერ აღემატება. 2023 წელს ქვეყნების დაახლოებით 50 პროცენტში სურსათის ფასები ზომიერად ან ანომალიურად მაღალი იყო. მიუხედავად იმისა, რომ ფასების გაუმჯობესება დაფიქსირდა რეგიონების უმეტესობაში, აღმოსავლეთ და სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიაში მაღალი სურსათის ფასების მქონე ქვეყნების წილი 2023 წელს გაორმაგდა და 2020 წლის დონეს დაუბრუნდა. ეს გამოწვეული იყო ბრინჯის ფასების ზრდით ამინდთან დაკავშირებული წარმოების შეფერხების, მარაგების დაგროვებისა და სავაჭრო შეზღუდვების ფონზე.

დიაგრამა 2. ზომიერად ან ანომალიურად მაღალი სურსათის ფასებით დაზარალებული ქვეყნების წილი, 2015-2019 და 2023 წლები (პროცენტებში). წყარო: მდგრადი განვითარების მიზნების ანგარიში 2025

3. ჯანმრთელობა და კეთილდღეობა

გლობალური ჯანდაცვის პროგრესი შენელებულია ათწლეულების განმავლობაში მიღწეული წარმატებების შემდეგ. 2000-დან 2019 წლამდე პერიოდში დედათა და ბავშვთა სიკვდილიანობა მნიშვნელოვნად შემცირდა; ასევე მნიშვნელოვნადაა შემცირებული აივ ინფექციის შემთხვევების მაჩვენებელი⁸. ამასობაში, მალარიის შემთხვევები იზრდება; არაგადამდები დაავადებების შედეგად 70 წლამდე ასაკის 18 მილიონი ადამიანი დაიღუპა 2021 წელს. რისკ-ფაქტორები, როგორცაა თამბაქოს მოხმარება, ჰაერის დაბინძურება და არასწორი კვება, კვლავ არასაკმარისად არის გათვალისწინებული (მდგრადი განვითარების მიზნების ანგარიში 2025).

უკიდურესი უთანასწორობა და არასაკმარისი რესურსებით უზრუნველყოფილი სისტემები კვლავ რჩება. ჯანდაცვის სფეროში მზარდი სამუშაო ძალისა და გაფართოებული სერვისების მიუხედავად, მნიშვნელოვანი უთანასწორობა კვლავ რჩება⁹. გლობალური ჯანდაცვის

⁷ აღსანიშნავია, რომ სახელმწიფო სასოფლო-სამეურნეო ინვესტიციები იზრდება და 2023 წელს 701 მილიარდ დოლარს მიაღწია, მაგრამ სოფლის მეურნეობის ორიენტაციის ინდექსი კვლავ კლებულობს, რაც მიუთითებს ინვესტიციებისა და სექტორის მნიშვნელობას შორის შეუსაბამობაზე.

⁸ ინფექციური და არაგადამდები დაავადებები კვლავ მთავარ საფრთხედ რჩება. შიდსთან დაკავშირებული სიკვდილიანობა 2010 წლიდან განახევრდა და 54 ქვეყანამ აღმოფხვრა სულ მცირე ერთი უგულვებელყოფილი ტროპიკული დაავადება.

⁹ დაბალი შემოსავლის მქონე და მცირე გარემო ყველაზე მაღალი რისკების წინაშე დგას არასაკმარისად დაფინანსებული სისტემების, მომსახურების ხარვეზებისა და სამუშაო ძალის დეფიციტის გამო.

მდგრადობა მოითხოვს გაბედულ ინვესტიციებსა და თანასწორობას. 2030 წლისთვის გლობალური ჯანდაცვის მიზნების მისაღწევად, საჭიროა პირველადი ჯანდაცვის გაძლიერება, რაც გულისხმობს მდგრადი და ინკლუზიური ჯანდაცვის სისტემების შექმნასა და ხარისხიან მკურნალობაზე უნივერსალური წვდომის უზრუნველყოფას.

4. ხარისხიანი განათლება

დღეისათვის, თანამედროვე სამყაროში განათლება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია მდგრადი განვითარებისთვის, თუმცა პროგრესი კვლავ ცვალებადია. მიუხედავად იმისა, რომ 2015 წლიდან ჩარიცხვისა და სწავლის დასრულების მაჩვენებლები გაუმჯობესდა, გოგონების მაჩვენებელი უმეტეს რეგიონებში ბიჭებს აჭარბებს, პროგრესი შენელებულია. ამასობაში, 2023 წელს 272 მილიონი ბავშვი და ახალგაზრდა სკოლის მიღმა დარჩა.

განათლება წარმოადგენს როგორც მიზანს, ასევე მდგრადი განვითარების სხვა მიზნების (SDG) მიღწევის საშუალებას. იგი მდგრადი განვითარების არა მხოლოდ განუყოფელ ნაწილს შეადგენს, არამედ მგრადი მისი უზრუნველყოფის მყარ საფუძველსაც წარმოადგენს. სწორედ ამიტომ განათლება არის მდგრადი განვითარების მიზნების (SDG) ერთ-ერთი არსებითი და უმნიშვნელოვანესი სტრატეგია (1, 7).

საგულისხმოა, რომ სწავლის შედეგები ბევრ ქვეყანაში მცირდება. მიუხედავად იმისა, რომ წიგნიერება ზომიერად გაუმჯობესდა, ასობით მილიონი ადამიანი კვლავ გაუნათლებელი რჩება, ქალები კი არაპროპორციულად დაზარალებულნი. ვფიქრობთ, ქვეყნებმა პრიორიტეტი უნდა მიანიჭონ ინკლუზიურ პოლიტიკას და დაფინანსებას, რომელიც ერთდროულად ითვალისწინებს სწავლასა და თანასწორობას¹⁰.

5. გენდერული თანასწორობა

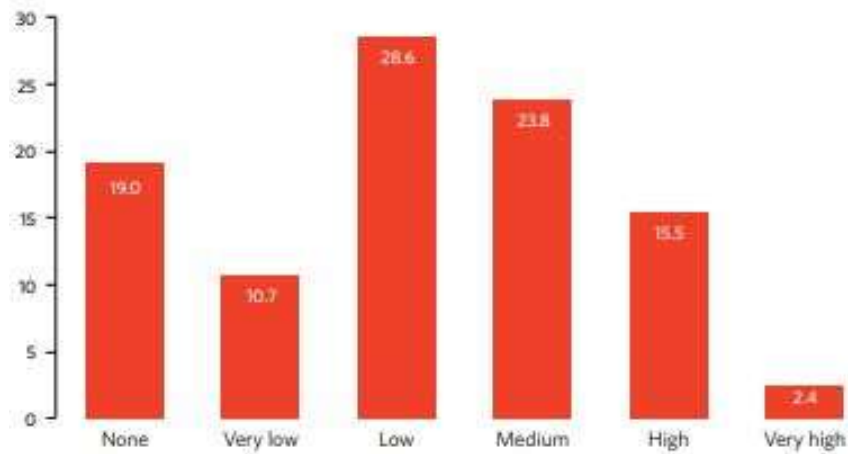
პეკინის ისტორიული დეკლარაციისა¹¹ და მოქმედების პლატფორმის მიღებიდან სამი ათწლეულის შემდეგ, გენდერული თანასწორობა კვლავ მიუღწეველია. პროგრესის მიუხედავად, დისკრიმინაციული კანონები და გენდერული ნორმები კვლავ ხელს უშლიან გენდერულ თანასწორობას. ქალები კვლავ არასაკმარისად არიან წარმოდგენილნი გადაწყვეტილების მიღებისა და ლიდერობის პოზიციებზე და ხშირად არ აქვთ ავტონომია სქესობრივი და რეპროდუქციული ჯანმრთელობის, მიწის უფლებებისა და ტექნოლოგიებზე წვდომის საკითხებში¹².

¹⁰ იგი მოიცავს ადრეული ბავშვობის განათლების ხარისხიანობის გაზრდას, უფასო და სავალდებულო განათლების სამართლებრივი გარანტიების აღსრულებას, ციფრული და ინფრასტრუქტურული ხარვეზების აღმოფხვრას. განსაკუთრებით ნაკლებად განვითარებულ ქვეყნებში. ასევე, ზრდასრულებისა და მარგინალიზებული მოსახლეობისთვის მთელი ცხოვრების მანძილზე სწავლის შესაძლებლობების გაფართოებას.

¹¹ დეკლარაცია მიღებულ იქნა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის მიერ 1995 წლის 15 სექტემბერს.

¹² უნდა აღინიშნოს, რომ ქალების არაპროპორციული წილი ანაზღაურებადი საოჯახო და მზრუნველობითი სამუშაოების შესრულებაში კვლავ ზღუდავს მათ წვდომას განათლებაზე, კარიერულ შესაძლებლობებსა და პოლიტიკურ ჩართულობაზე, მაშინ როდესაც მავნე პრაქტიკა, როგორცაა ბავშვთა ქორწინება და ქალის სასქესო ორგანოების დასახიჩრება, გლობალურად გრძელდება.

გენდერული თანასწორობის მიღწევა მოითხოვს ინტეგრირებულ, ყოვლისმომცველ და გენდერულად მგრძობიარე პოლიტიკის პაკეტებს, რომლებიც აძლიერებენ სამართლებრივ ჩარჩოებს, ამცირებენ ეკონომიკურ და სტრუქტურულ ბარიერებს და გაზრდიან ინვესტიციებს გენდერული თანასწორობის სფეროში ყველა დონეზე. 84 ქვეყნის გლობალური მიმოხილვა აჩვენებს, რომ 58 პროცენტს არ აქვს ქალთა მიწის უფლებების ადეკვატური სამართლებრივი დაცვა ოჯახის, მემკვიდრეობისა და მიწის კანონმდებლობის ფარგლებში. ბევრი კანონი კვლავ მოძველებული, ფრაგმენტული და შეუსაბამოა კონსტიტუციურ და საერთაშორისო სტანდარტებთან.

დიაგრამა 3. იმ ქვეყნების წილი, რომლებიც ეროვნულ სამართლებრივ ჩარჩოში იცავენ ქალთა მიწის უფლებებს. **წყარო:** მდგრადი განვითარების მიზნების ანგარიში 2025

6. სუფთა წყალი და სანიტარია

მიუხედავად იმისა, რომ 2015-დან 2024 წლამდე სტაბილურმა პროგრესმა გააფართოვა სასმელი წყლის, სანიტარიისა და ჰიგიენის სერვისებზე წვდომა, მილიარდობით ადამიანი კვლავ არასაკმარისად არის უზრუნველყოფილი. 2024 წელს 2.2 მილიარდ ადამიანს არ ჰქონდა უსაფრთხოდ მართული სასმელი წყალი, 3.4 მილიარდს - უსაფრთხოდ მართული სანიტარია, ხოლო 1.7 მილიარდს - სახლში ძირითადი ჰიგიენური სერვისები. სკოლებში 646 მილიონი ბავშვი რჩება ძირითადი ჰიგიენური სერვისების გარეშე, რაც 2030 წლის მიზნების მისაღწევად პროგრესის ოთხჯერ გაზრდას მოითხოვს (*მდგრადი განვითარების მიზნების ანგარიში 2025*).

წყლის სისტემები დაზინძურების, წყლის დეფიციტისა და სუსტი მმართველობის გამო დატვირთულია. საყოფაცხოვრებო ჩამდინარე წყლების მხოლოდ 56 პროცენტი იწმინდება უსაფრთხოდ, წყლის დეფიციტი კრიტიკულად რჩება მსოფლიო რამდენიმე რეგიონში, ასევე მტკნარი წყლის ეკოსისტემები მცირდება და ტრანსსასაზღვრო თანამშრომლობა შეზღუდულია. ამჟამინდელი ტემპით, მსოფლიო წყლის მდგრად მართვას სულ მცირე 2049 წლამდე ვერ მიაღწევს.

7. სუფთა და ხელმისაწვდომი ენერჯია

ელექტროენერჯიაზე გლობალურმა წვდომამ 2023 წელს 92 პროცენტს მიაღწია - 2010 წლის 84 პროცენტთან შედარებით. ამასობაში, სუფთა სამზარეულოს საწვავზე და ტექნოლოგიებზე წვდომა 2015-დან 2023 წლამდე 64%-დან 74 პროცენტამდე გაიზარდა. განახლებადი ენერჯია დღეს ყველაზე სწრაფად მზარდი ენერჯის წყაროა და, სავარაუდოდ, 2025 წელს ის ნახშირს გადააჭარბებს, როგორც ელექტროენერჯის ძირითადი წყარო¹³. გლობალური კლიმატის მიზნებისა და ნულოვანი ემისიების მიღწევა განაპირობებენ განახლებადი ენერჯის სწრაფ განლაგებას ყველა სექტორში და ენერგოეფექტურობის უფრო მნიშვნელოვან გაუმჯობესებას. ინტეგრირებული პოლიტიკური ჩარევები და ქმედებები კვლავ აუცილებელია სამართლიანი ენერგეტიკული გარდამავალი პერიოდის წინსვლისა და კლიმატის მიზნების მისაღწევად.

კლიმატის მდგრადობისადმი გაზრდილი ყურადღება აშკარაა, როგორც ეს მოცემულია OECD¹⁴-ის მიერ ჩატარებულ ბოლოდროინდელ კვლევაში, რომელიც უზრუნველყოფს სამრეწველო სტრატეგიების შექმნას (8, 27).

8. ღირსეული სამუშაო და ეკონომიკური ზრდა

ვაჭრობაში დამაბულობის გაზრდისა და პოლიტიკური გაურკვევლობის გამო, 2025 წელს ერთ სულ მოსახლეზე მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) ზრდა, სავარაუდოდ, მხოლოდ 1.5 პროცენტამდე შენელებს. ნაკლებად განვითარებული ქვეყნებში რეალური მშპ-ს ზრდა კვლავ 7 პროცენტთან სამიზნე მაჩვენებელზე გაცილებით დაბალია. პროდუქტიულობის სუსტი ზრდა და შრომითი უფლებების დაცვის შემცირება კიდევ უფრო აფერხებს ღირსეული სამუშაოს პროგრესს.

მიუხედავად იმისა, რომ უმუშევრობის დონე 2024 წელს რეკორდულად დაბალ 5.0 პროცენტამდე დაეცა, მუშაკთა თითქმის 58 პროცენტი არაფორმალურად დასაქმებული დარჩა, ხოლო ნაკლებად განვითარებული ქვეყნებისა და აფრიკის კონტინენტის სახელმწიფოთა ეს მაჩვენებლები მუდმივად მაღალია. ახალგაზრდები და ქალები კვლავ უმუშევრობის, განათლების, დასაქმებისა და ტრენინგების მიღმა დარჩენის განსაკუთრებით მაღალი მაჩვენებლების წინაშე დგანან (*მდგრადი განვითარების მიზნების ანგარიში 2025*).

ვფიქრობთ, აუცილებელია ყველასთვის ღირსეული სამუშაოს მისაღწევად, სხვადასხვა სახელმწიფოთა მთავრობებმა უნდა დააჩქარონ ყოვლისმომცველი სტრატეგიები, მათ შორის გაუმჯობესებული სოციალური დაცვის სისტემები, შრომითი უფლებების აღსრულების გაძლიერება, ასევე მწვანე და ციფრული ეკონომიკის ინიციატივებში ინვესტიციების განხორციელება.

9. მრეწველობა, ინოვაცია და ინფრასტრუქტურა

¹³ დაჩქარებული ინვესტიციებისა და ქმედებების გარეშე, 2030 წელს, 645 მილიონ ადამიანს კვლავ არ ექნება ელექტროენერჯიაზე, ხოლო 1.8 მილიარდს - სუფთა სამზარეულოზე წვდომა.

¹⁴ The Organisation for Economic Co-operation and Development - ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაცია. შეიქმნა 1961 წელს.

2015 წლიდან მოყოლებული, მნიშვნელოვანი პროგრესი იქნა მიღწეული ინფრასტრუქტურის გაფართოების, ინდუსტრიული ზრდის ხელშეწყობისა და ინოვაციების ხელშეწყობის მიმართულებით. გლობალური წარმოების დამატებითი ღირებულება ერთ სულ მოსახლეზე 2015 წლიდან 2024 წლამდე 17.3 პროცენტით გაიზარდა. საზღვაო ტვირთების გადაზიდვამ 2023 წელს 11.6 მილიარდ მეტრიკულ ტონას მიაღწია, რაც განვითარებადი ქვეყნების მზარდი მონაწილეობით იყო განპირობებული¹⁵.

სუფთა ენერჯის ზრდის მიუხედავად, ემისიებმა ახალ მაქსიმუმს მიაღწიეს. საწვავის გამონახობისა და სამრეწველო პროცესების შედეგად ნახშირორჟანგის (CO2) ემისიები 2024 წელს რეკორდულ 37.6 მილიარდ მეტრიკულ ტონამდე გაიზარდა, რაც 2015 წელთან შედარებით 8.3 პროცენტით მეტია. სუფთა ენერჯის ტექნოლოგიებმა ხელი შეუწყო შემდგომი ზრდის შეკავებას, მაგრამ გლობალური ემისიები კვლავ იზრდება ენერგომოთხოვნის ზრდის ფონზე.

10. შემცირებული უთანასწორობა

2015 წლიდან, ქვეყნების უმეტესობაში მსოფლიო მოსახლეობის ყველაზე დაბალი 40 პროცენტის შემოსავლებისა და მოხმარების ზრდა ეროვნულ საშუალო მაჩვენებელს აღემატება, თუმცა უთანასწორობა სხვადასხვა შემოსავლის დონის რეგიონებსა და ქვეყნებს შორის კვლავ არსებობს. დისკრიმინაციის შესახებ ცნობები გლობალურად იზრდება, უფრო მაღალი გავრცელების არეალი ქალაქის მაცხოვრებლებს, ქალებს, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებს, უღარიბეს და განათლების დაბალი დონის მქონე პირებს შორის. გლობალურად, ლტოლვილთა რაოდენობა 37.8 მილიონამდე გაიზარდა - ძირითადად ავღანეთიდან, ვენესუელის ბოლივარიული რესპუბლიკიდან, სირიის არაბული რესპუბლიკიდან და უკრაინიდან, რაც ჰუმანიტარულ ზეწოლას აძლიერებს (*მდგრადი განვითარების მიზნების ანგარიში 2025*).

11. მდგრადი ქალაქები და თემები

სწრაფი ურბანიზაციის პირობებში, ამჟამად სამყაროს მოსახლეობის ნახევარზე მეტი ქალაქებში ცხოვრობს. მსოფლიოში 3 მილიარდამდე ადამიანს უჭირს საცხოვრებელი ადგილის შექმნა, ხოლო 1.12 მილიარდი ცხოვრობს ღარიბულ უბნებში ან არაფორმალურ დასახლებებში ძირითადი მომსახურების გარეშე.

კლიმატური საფრთხეები აძლიერებენ ურბანულ დაუცველობას. ქალაქები კლიმატის ცვლილების ძალისხმევის ცენტრალურ ნაწილს წარმოადგენენ, რადგან ურბანული მოსახლეობა იზრდება. ასევე, ტემპერატურის მატება და წყალდიდობის რისკები მილიარდობით ადამიანს ემუქრება. ღია მწვანე სივრცეები ქრება, რაც ძირს უთხრის კლიმატისადმი მდგრადობას. 50 ქვეყნის ქალაქების მხოლოდ 19 პროცენტი აჩვენებს სამოქალაქო საზოგადოების ძლიერ მონაწილეობას ურბანულ დაგეგმარებაში, რაც საფრთხეს უქმნის თანასწორობას და ეფექტიანი მომსახურების მიწოდებას, განსაკუთრებით მარგინალიზებული ჯგუფებისთვის.

¹⁵ ამასობაში, 5G მობილური ფართოზოლოვანი ინტერნეტი ამჟამად მსოფლიო მოსახლეობის 51 პროცენტს ფარავს. თუმცა, რეგიონული უთანასწორობა კვლავ არსებობს და ბევრი განვითარებადი ქვეყანა კვლავ აწყდება სისტემურ ბარიერებს ინკლუზიური და მდგრადი ინდუსტრიალიზაციის გზაზე.

12. გონივრული წარმოება და მოხმარება

აღსანიშნავია, რომ საკვების ფლანგვა, დანაკარგი და ელექტრონული ნარჩენები უპრეცედენტო დონეს აღწევს, ხოლო გამოყენების ზრდა კვლავ ზრდის შიდა მასალების მოხმარებას და მატერიალურ კვალს. ეს ტენდენციები ზეწოლას ახდენენ გარემოზე, აჩქარებს კლიმატის ცვლილებას და ამწვავებენ გლობალურ რესურსების უთანასწორობას (*მდგრადი განვითარების მიზნების ანგარიში 2025*).

თუმცა, მდგრადი მოხმარებისა და წარმოების იმპულსი ინსტიტუციურ დონეზე იზრდება. მთავრობები იღებენ დამხმარე პოლიტიკას; კომპანიები აფართოებენ მდგრადი განვითარების ანგარიშგებას და იზრდება მონაწილეობა მრავალმხრივ გარემოსდაცვით შეთანხმებებში, რაც ასახავს ინსტიტუციური მტკიცე ვალდებულებას. საჭიროა მეტი ძალისხმევა ინსტიტუციური ძალისხმევის გლობალური მოხმარებისა და წარმოების დონის რეალურ ცვლილებებზე გარდასაქმნელად.

13. კლიმატის ცვლილება

ექსტრემალური ამინდი აუარესებს საკვების უზნებლობას, ეკონომიკურ დანაკარგებსა და არასტაბილურობას. მსოფლიომ არ უნდა შეწყვიტოს კლიმატის ცვლილებაზე რეაგირება. იმისათვის, რომ 1.5°C-ით დათბობის ზღვარი შენარჩუნდეს, ადაპტაციის, მდგრადობისა და ემისიების შემცირების მიმართულებით სასწრაფო ინვესტიციები უნდა დაჩქარდეს, განსაკუთრებით დაუცველ რეგიონებში.

14. სიცოცხლე წყალქვეშ

ოკეანეები და ზღვები სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია დედამიწაზე სიცოცხლისთვის, არეგულირებს კლიმატს, ინარჩუნებს ბიომრავალფეროვნებას, ხელს უწყობს საარსებო წყაროს და სურსათის უზნებლობას. საფრთხის წინაშე დგას ჭარბი თევზჭერის, დაბინძურების, ბიომრავალფეროვნების დაკარგვის და კლიმატის ცვლილების გამო. ოკეანის დათბობა და მჟავიანობა გრძელდება, ჭარბი თევზჭერა და უკანონო პრაქტიკა კვლავ გრძელდება, ხოლო მცირე მასშტაბის თევზჭერის მხარდაჭერა არასაკმარისი რჩება.

15. სიცოცხლე ხმელეთზე

მუდმივი გამოწვევები კვლავ აფერხებენ პროგრესს ხმელეთზე სიცოცხლის დაცვის, ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვისა და ბიომრავალფეროვნების კრიზისთან ბრძოლის კუთხით. გლობალური ტყის საფარი მცირდება; ბიომრავალფეროვნების ძირითადი ტერიტორიების დაცვა ბოლო დროს შეჩერდა და სახეობების გადაშენება ჩქარდება. მიუხედავად ამისა, პროგრესის ნიშნები არსებობს: გლობალური ტყის დანაკარგი ნელდება და რეგიონული პროგრესი იმედისმომცემია. მიწის ნებაყოფლობითი აღდგენის ვალდებულებები დაფარავს საჭიროებების ორ მესამედს.

16. მშვიდობა, სამართლიანობა და ძლიერი ინსტიტუციები

ძალადობა და კონფლიქტი კვლავად ადამიანური ტანჯვისა და იძულებით გადაადგილების მიზეზია. 2024 წელს კონფლიქტის შედეგად თითქმის 50 000 ადამიანი დაიღუპა - ერთი ყოველ 12 წუთში - რაც არაპროპორციულად აისახა ქალებსა და ბავშვებზე. 2024 წლის ბოლოსთვის 123.2 მილიონი ადამიანი იძულებით გადაადგილებული პირი გახდა. მიუხედავად იმისა, რომ მკვლევარების გლობალური მაჩვენებელი 2015-დან 2023 წლამდე 12 პროცენტით შემცირდა, პროგრესი კვლავ 50 პროცენტის შემცირების მიზანს ჩამორჩება.

დღეისათვის სამართლიანობაზე წვდომა კვლავ მიუწვდომელია: მსოფლიოში ყოველი მესამე პატიმარი სათანადო სასჯელის გარეშე იმყოფება და ადამიანის უფლებათა დამცველებისა და ჟურნალისტებისთვის რისკები კვლავ არსებობს. ჟურნალისტების მკვლევარების რიცხვი 2024 წელს 11 პროცენტით გაიზარდა, განსაკუთრებით საშიშია კონფლიქტური ზონები. ვფიქრობთ, საჭიროა სასწრაფო ზომები სიცოცხლის დასაცავად და ნდობის აღსადგენად მშვიდობის მშენებლობის, სამართლიანობის რეფორმისა და ანგარიშვალდებულების გზით. ეს მოითხოვს ინსტიტუტების გაძლიერებას, ინკლუზიური მმართველობის ხელშეწყობას, სამოქალაქო სივრცის დაცვას და კონფლიქტისა და უსამართლობის ძირეული მიზეზების მოგვარებას.

17. მიზნების მისაღწევად თანამშრომლობა

დაბალი და საშუალო შემოსავლის მქონე ქვეყნებს 2023 წელს რეკორდულად მაღალი, 1.4 ტრილიონი აშშ დოლარის ვალის მომსახურების ხარჯები შეექმნათ, რასაც დაემატა 4 ტრილიონი აშშ დოლარის წლიური ინვესტიციების დეფიციტი, რამაც მნიშვნელოვნად შეაფერხა მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევა. განვითარებადი ქვეყნების წილი გლობალურ სასაქონლო ექსპორტში 2015 წლიდან უცვლელი დარჩა. საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებზე წვდომა კვლავ ფართოვდება, მაგრამ ციფრული უთანასწორობა კვლავ დიდია, განსაკუთრებით დაბალი შემოსავლის მქონე რეგიონებში. მიუხედავად იმისა, რომ მონაცემთა სისტემები და ეროვნული სტატისტიკური შესაძლებლობები გაუმჯობესდა, ბევრ ქვეყანას ჯერ კიდევ არ გააჩნია მდგრადი დაფინანსება მონაცემთა ინფრასტრუქტურისა და წარმოების მხარდასაჭერად, რაც საჭიროა მზარდი მოთხოვნების დასაკმაყოფილებლად.

დასკვნა

მიუხედავად იმისა, რომ მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევა ამბიციური და რთული ამოცანაა, ის შეუძლებელი ამოცანისგან შორს არის. ჩვენს წინაშე არსებული ეკონომიკური, გარემოსდაცვითი, სოციალური და პოლიტიკური დაბრკოლებები მნიშვნელოვანია, თუმცა გლობალური თანამშრომლობით, ინოვაციური გადაწყვეტილებებითა და ძლიერი პოლიტიკური ნებით, მსოფლიოს შეუძლია ამ ბარიერების გადალახვა. ეკონომიკური უთანასწორობის მოგვარება, კლიმატის ცვლილების შედეგების შერბილება, განათლებასა და ჯანდაცვაზე თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა და ძლიერი მმართველობის სისტემების ხელშეწყობა.

მდგრადი განვითარების მიზნების უნივერსალური ბუნებიდან გამომდინარე, საჭიროა მათი მორგება ადგილობრივ კონტექსტსა და სპეციფიკურ საჭიროებებზე, რათა მიზნების განხორციელებამ რეალური ზეგავლენა იქონიოს ადგილობრივ მოსახლეობაზე (2, 10).

აღნიშნული გამოწვევების გადაჭრა მოითხოვს სხვადასხვა სახელმწიფოთა მთავრობების, ბიზნესის, სამოქალაქო საზოგადოებისა და ცალკეული პირების ერთობლივ ძალისხმევას¹⁶. ბიზნესს შეუძლია სასიცოცხლო როლი შეასრულოს მდგრადი პრაქტიკის დანერგვით და მწვანე ტექნოლოგიებში ინვესტიციების განხორციელებით. ვფიქრობთ, სამოქალაქო საზოგადოებამ უნდა გააგრძელოს სისტემური ცვლილებების მხარდაჭერა, ასევე მთავრობებისა და კორპორაციების ანგარიშვალდებულების მოთხოვნა. წინამდებარე კვლევაში წარმოდგენილი მტკიცებულებები აჩვენებენ, რომ მდგრადი განვითარების მიზნები ისეთივე სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი და მიღწევადია.

საბოლოო ჯამში, მდგრადი განვითარების მიზნების მიღწევა დამოკიდებულია უკეთესი სამყაროს საერთო ხედვაზე და ყველა დაინტერესებული მხარის კოლექტიურ მოქმედებაზე. მიუხედავად იმისა, რომ 2030 წელი სწრაფად ახლოვდება, ჯერ კიდევ შესაძლებელია ისეთი სამყაროს შექმნა, რომელიც სამართლიანი, მდგრადი და აყვავებული იქნება, რაც მომავალ თაობებს დადებით მემკვიდრეობას დაუტოვებს.

შედეგები

მიზანშეწონილად მივიჩნევთ, რომ ყველა ქვეყანამ უნდა შეიმუშაოს და განახორციელოს სოციალური პოლიტიკა, რომელიც ხელს შეუწყობს ტოლერანტობას, სოციალურ ერთიანობას და სამართლიანობას, როგორც სოციალური ურთიერთქმედების ქვაკუთხედებს. ეს შეიძლება გაკეთდეს უნივერსალური ადამიანის უფლებების მოქალაქეობის, ინკლუზიურობის, თანასწორობისა და ეფექტური პოლიტიკური მმართველობის ჩარჩოებში განმტკიცებით.

გაერო-მ და ყველა სახელმწიფოს მთავრობამ, ასევე სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებმა, უნდა უზრუნველყონ მდგრადი განვითარების შესახებ მუდმივი განათლება ყველგან მცხოვრები ყველა ადამიანისთვის. მდგრადი განვითარება მოითხოვს შემოქმედებითი იდეების, ინოვაციური დიზაინისა და ტექნიკის გენერირებასა და გამოყენებას.

ამ მიზეზით, გაერო-მ უნდა ითანამშრომლოს მთავრობებთან, კერძო სექტორთან, განვითარების სააგენტოებთან და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებთან (CSOs), რათა უზრუნველყოს ძლიერი ინსტიტუციური და ფინანსური მხარდაჭერა უნივერსიტეტებისა და სხვა კვლევითი ინსტიტუტებისთვის განათლების, სოფლის მეურნეობის, ფიზიკური განვითარების დაგეგმვისა და მიწათსარგებლობის, საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებისა და ჯანდაცვის სისტემების კვლევისთვის. ეს ყველაფერი უნდა იყოს მხარდაჭერილი შესაბამისი სამართლებრივი ჩარჩოებით.

---

¹⁶ მთავრობებმა მდგრადი განვითარება პრიორიტეტად უნდა დაასახელონ მდგრადი განვითარების მიზნების ეროვნულ პოლიტიკაში ინტეგრირებით, საკმარისი რესურსების გამოყოფით და საერთაშორისო თანამშრომლობის გაძლიერებით.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. იუნესკო (2017), „განათლება მდგრადი განვითარების მიზნებისათვის: სწავლის მიზნები და ამოცანები“. გაერო-ს განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის ორგანიზაცია (UNESCO). პარიზი. https://www.etaloni.ge/files_inner/4433ganatlebamdgradiganvitarebismiznebi.pdf
2. ტურაშვილი თ., ნიკურაძე გ. (2022), „მდგრადი განვითარების მიზნების ლოკალიზების პრაქტიკული სახელმძღვანელო“. ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტის (IDFI). თბილისი. https://idfi.ge/public/upload/Handbook/practical_handbook_for_the_localization_of_sustainable_development_goals-%20GEO.pdf
3. შლუხტერი ა., სერანო ლ. ა., ბასტიკი მ., (2019), „2030 წლის დღის წესრიგი მდგრადი განვითარებისთვის უსაფრთხოების სექტორი და გენდერული თანასწორობა“. პოლიტიკის მოკლე აღწერა. შეიარაღებული ძალების დემოკრატიული კონტროლის ჟენევის ცენტრი (DCAF). თბილისი. https://www.dcaf.ch/sites/default/files/publications/documents/GSPolicyBrief_2030Agenda_GEO.pdf
4. Anderson, B., R. Prieto Curiel and J. Patiño Quinchía (2023), „City shapes and climate change in Africa“, West African Papers, No. 40, OECD Publishing, page 58, Paris, https://www.oecd.org/en/publications/city-shapes-and-climate-change-in-africa_a944a930-en.html
5. Cho, W. et al. (2024), „Diagnosis and policy action for sustainable and inclusive productivity growth“, OECD Science, Technology and Industry Working Papers, No. 2024/07, OECD Publishing, page 8, Paris, https://www.oecd.org/en/publications/diagnosis-and-policy-action-for-sustainable-and-inclusive-productivity-growth_1668f250-en.html
6. Choudhuri S. (2019), „A Research on Sustainable Development in India.“ Inter J Recent Tech Eng 8: 1210-1215
7. Kotz, M., A. Levermann and L. Wenz (2024), „The economic commitment of climate change“, Nature, Vol. 628/8008, pp. 551, <https://www.nature.com/articles/s41586-024-07219-0>
8. Sachs, J., G. Lafortune and G. Fuller (2024), „Sustainable Development Report 2024: The SDGs and the UN Summit of the Future, Sustainable Development Solutions Network“, Paris/Dublin University Press, page 14, Dublin, <https://sdgtransformationcenter.org/reports/sustainable-development-report-2024>
9. UN (2025), „Zero draft: Outcome document of the Fourth International Conference on Financing for Development“, Financing for Sustainable Development Office, United Nations Department of Economic and Social Affairs, page 3, New York, <https://financing.desa.un.org/sites/default/files/2025-01/FfD4%20Outcome%20Zero%20Draft.pdf>